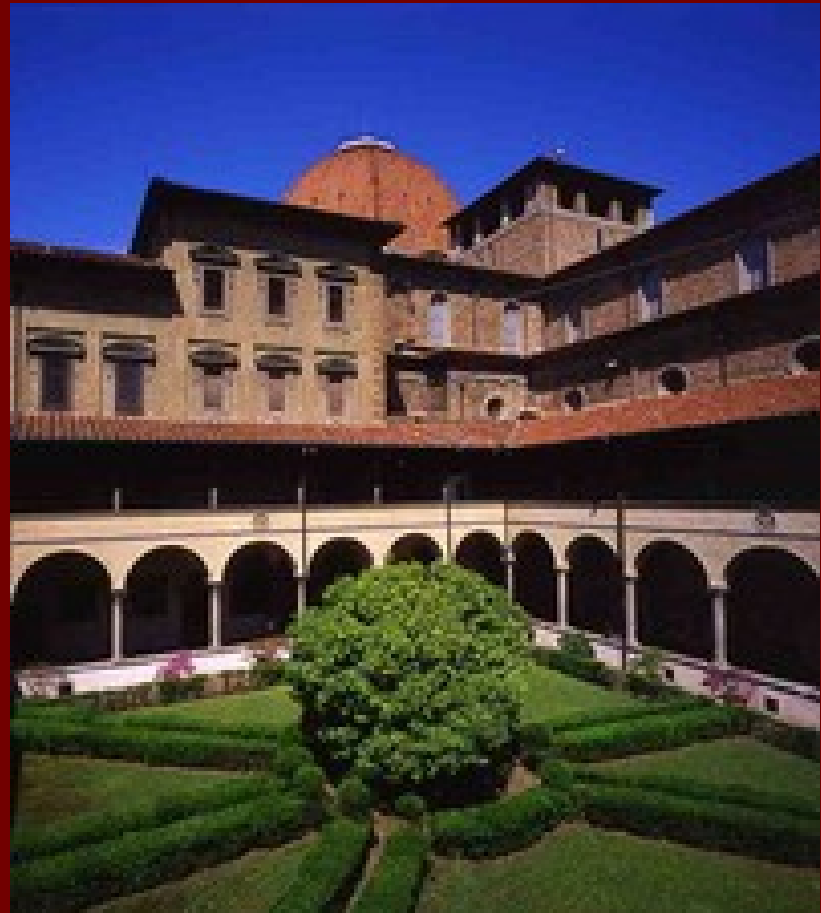

NĚMECKÉ DIVADLO V 17. STOLETÍ

Baroko
Řádové divadlo
Německé drama :
Haupt- und Staatsaktion
Scénografie v Rakousku

Renesance
Michelangelo
FLORENCIE, Biblioteca Medicea Laurenziana
(spojená s chrámem Basilica di San Lorenzo di Ferneze)

Václav Cejpek - přednáška 11. 5. 2017
/ Německé divadlo v 17. století

Renesance

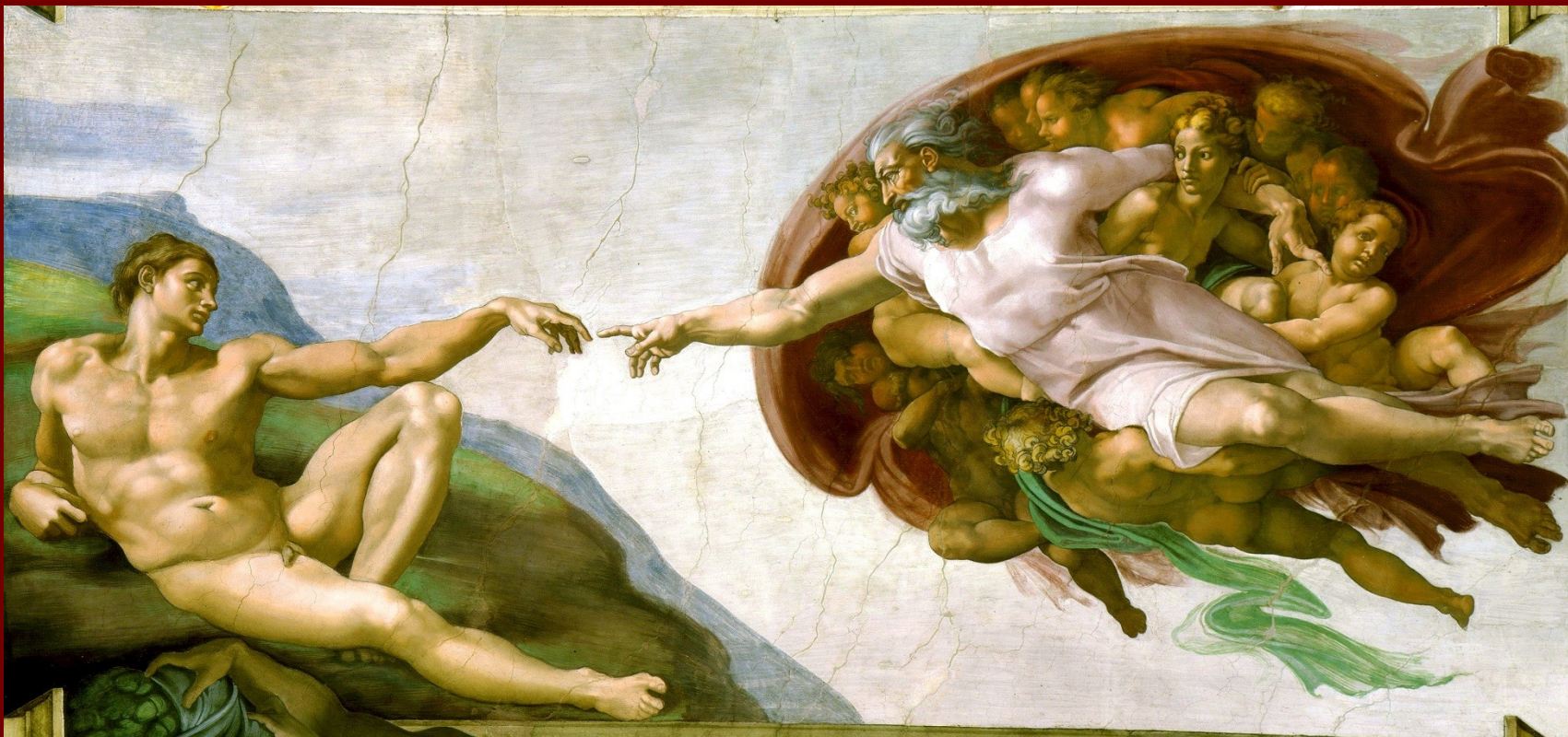
Michelangelo, Pieta

chrám sv. Petra, Řím

Renaissance

Michelangelo GENESIS, stvoření Adama
(nástropní freska – Sixtinská kapele, Řím)

Baroko – Jezuitský kostel, Vídeň

Václav Cejpek - přednáška 11. 5. 2017
/ Německé divadlo v 17. století

Baroko chrám sv. Mikuláše, Praha

Václav Cejpek - přednáška 11. 5. 2017
/ Německé divadlo v 17. století

Baroko (putto – amoret, děťátko)

Baroko (zahrady v Herrenhausenu – Hannover)

Václav Cejpek - přednáška 11. 5. 2017
/ Německé divadlo v 17. století

Baroko

Bernini: Vidění svaté Terezie z Avily,
Řím

Baroko (Rubens: pád Faethona)

Baroko

(Olomouc, jezuitský konvikt – kaple Božího těla)

Václav Cejpek - přednáška 11. 5. 2017
/ Německé divadlo v 17. století

Renaissance vs. baroko

■ Renaissance

- uměřenost, střídmost
- architektura: horizontály (*gotika: vertikály*)
- inspirace antickou (člověk)
- (...)

■ Baroko

- z portugalského: barroco = zakřivený, podivný (nepravidelný tvar perly)
- bohatost forem
- exaltovanost, citová vzepjatost
- architektura, sochařství: pohyb, dynamika, křivky...
- (...)

Řádové divadlo

■ JEZUITSKÝ ŘÁD

- 1534 založení jezuitského řádu
- 1540 potvrzení papežem
- Ignác z Loyoly
 - 1491 – 1556

Jezuitské divadlo

- **Jezuitské divadlo - prostředek protireformace**
 - působení na lidi ve věcech víry a náboženství
 - první představení již v polovině 16. stol. (Vídeň)
 - období rozkvětu: 1550 – 1650
 - hrálo se výhradně latinsky
 - inspirace v německém humanistickém dramatu
 - Johannes Reuchlin
 - Konrad Celtis

Jezuitské divadlo

- **herectví:**
 - **recitace** (běžná pro všechny podoby církevního divadla)
- **jezuitské školy**
 - mj. orientace na poezii a na dramatické hry (součást výchovného systému)
- **školní drama, školní hry**
- **pětiaktové hry, komedie, tragédie**

Jezuitské divadlo

- **kdy se hrálo:**
 - začátek a konec školního roku
 - církevní svátky, svatořečení, návštěvy vysokých církevních hodnostářů atp.
- **někde úzká spolupráce s dvorským divadlem**
 - Francie-Paříž aj., Rakousko-Vídeň...

Jezuitské divadlo

- **cíle jezuitského divadla**
 - **snaha o velkolepou podívanou**
 - **snaha oslovit široké publikum**
 - **ideové působení**

Jezuitské divadlo

- **divadelní prostor, technika – různost prostředků**
 - **simultánní jeviště // kulisové jeviště**

Jezuitské divadlo

– scénické efekty a prostředky:

- bouře,blesky a hromy
- nebesa – alegorické obrazy
- bohové, andělé...
- draci plivající oheň
- zlí duchové propadající se do země (...)
- létací stroje
- 10 – 20 postav (herců)
- desítky statistů
- v představeních pod širým nebem stovky účinkujících
- hudba, balet

Jezuitské divadlo

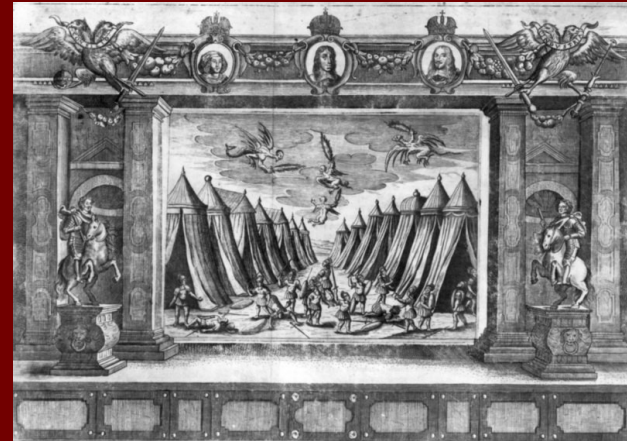
- **latinský jazyk**
- **směřování k naučnosti, mravní vzory, příklady ctnostného života**

Jezuitské divadlo - autoři

■ NIKOLAUS AVANCINI (AVANCINUS)

1611 – 1686

- avancinismus – komplikovaný vyumělkovaný styl jazyka a efektní bombastický způsob inscenování
- *Pietas Victrix* (Vítězná zbožnost)
 - vítězství císaře Konstantina jako oslava habsburského panovnického domu

Jezuitské divadlo

- **dokonalý život na zemi je nedosažitelný...**

Jezuitské divadlo

- **za 220 let existence bylo uvedeno kolem 7. 650 titulů**
 - církevní dějiny
 - příběhy mučedníků
 - legendy o svatých
 - misie na Dálném východě
 - klasicistní látky
- **po r. 1773 konec tradice (zrušení řádu papežem)**

Dvorské divadlo – zámecké divadlo v Českém Krumlově

Zámecké divadlo v Českém Krumlově

Václav Cejpek - přednáška 11. 5. 2017
/ Německé divadlo v 17. století

Zámecké divadlo v Českém Krumlově

Václav Cejpek - přednáška 11. 5. 2017
/ Německé divadlo v 17. století

Německé divadlo – Haupt- und Staatsaktion

- **Haupt- und Staatsaktion** (hlavní a státní akce)
 - označení představení německých kočovných skupin ke konci 17. stol. až do poloviny 18. stol.
 - hlavní hra večera (vedle toho např. mezihry a dohra – většinou fraškovité podoby)
 - historická a politická („státní“) témata – konflikt moci
 - repertoár „anglických“ komediantů a kočovných společností

Německé divadlo – Haupt- und Staatsaktion

- **nápodoba klasicistních tragédií (Francie, Španělsko, opera...)**
- **povrchní, zjednodušená dějová schémata**
- **náměty – většinou antické, mytologické, historicko-politické...**
- **témata: mučedníci, tyrani, scény šílenství, popravky, svatby...**
- **směsice hrůznosti a hrubozrnné komiky**

Německé divadlo – Haupt- und Staatsaktion

- **Hanswurst** (komická persóna)
 - **Pickelhering** (anglické kočovné skupiny)
 - **Arlecchino** (commedia dell'arte)
- **pompézní styl uvádění**
- **spektakulárnost**
- **postupně dominují meziphry**
(„Nebenaktion“) – komika
- **parodie, travestie vážných příběhů**

Haupt- und Staatsaktion

Hrdina v tragédii

Haupt- und Staatsaktion

■ Hanswurst

Německé divadlo

■ KOČOVNÉ DIVADELNÍ SPOLEČNOSTI

– **CARL ANDREAS PAULSEN**
(nar.1620)

– **JOHANNES VELTEN**
(1640 – 1692)

– **JOHANN NEUBER**
CAROLINA NEUBEROVÁ (NEUBERIN)
(1697 – 1760)

Friederike Caroline Neuber(ová)

Divadelní cedule herecké skupiny Caroliny Neuberové

Mit Hoher Obrigkeitlicher Bewilligung
Königl. Polnischen Churfürstl. Sächsischen
Hochfürstl. Braunsch. Lüneb. Wolfenb.
Hochfürstl. Schleswig-Holsteinischen
Hof-Comödianten

Ein deutsches Schauspiel vorgestellt werden,
genannt:

Die vermeinte Wittwe.

Oder:

Der zaubernde Schwermann.

Jungfrauen:

Das Bespenste mit der Trommel.

Dieses neue lustige Stück ist nach dem Englischen des Herrn Addison,
von der Frau Louie Abetquanda Victoria Gottschick geb. Kunius
in Russische Deutsche überseht

Personen:

Der Baron.
Die Baronin, seine Gemahlin.
Mardus,)
Veander,) der Baronin Liebhaber.
Carrine, eine alte Ausgebeim im Schloß.
Ein alter Verwalter.
Der Kellner.
Der Kutscher.
Der Gärtner.
Etliche Diener.

Hierauf folgt zum Beschluß:

Sine lustige Nach-Comödie.

Der Anfang um halb 5. Uhr, in dem so genannten Oeern-Haus auf
dem Gänse-Markt in Hamburg. Die Person sieht auf den ersten Rang Vor-
gen 2. Markt, auf den andern Rang Leach 1. Markt & Schill Parterre
1. Markt und Gallerie oder auf dem letzten Platz 8. Schill Es können auch
Vormittags im Hause, am Gänsemarkt Ed hinter der Bleichen Villen
abgeholt werden.

Montags, den 8. September 1738.

Johann Neuber

Německé drama

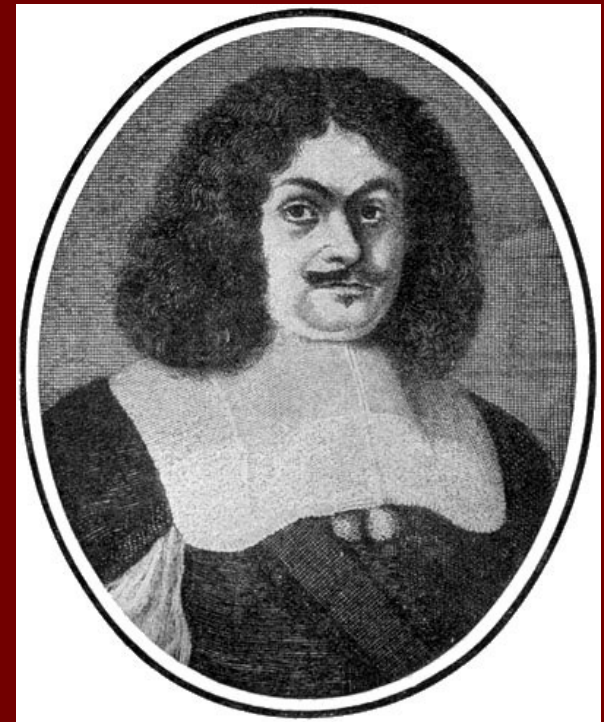
■ ANDREAS GRYPHIUS

1616 – 1664

– Zavražděný majestát
aneb Karel Stuart

– Horribilicribrifax

– Pan Peter Squentz

Scénografie

■ JOSEF FURTTENBACH

1591 – 1667

- **Itálie – telariová scéna (otočné trojboké hranoly)**
- **1641 Ulm (Theater am Binderhof)**
- **reforma scénického prostoru ve střední Evropě**

Scénografie

■ FERDINANDO GALLI BIBIENA

1656 – 1743

- divadelní architekt (stavitel)
- dekoratér (scénograf)
- Bologna, Praha, Vídeň...

Scénografie

– synové

- **Giuseppe**

(Bologna, Německo, Rakousko, Itálie, Španělsko...)

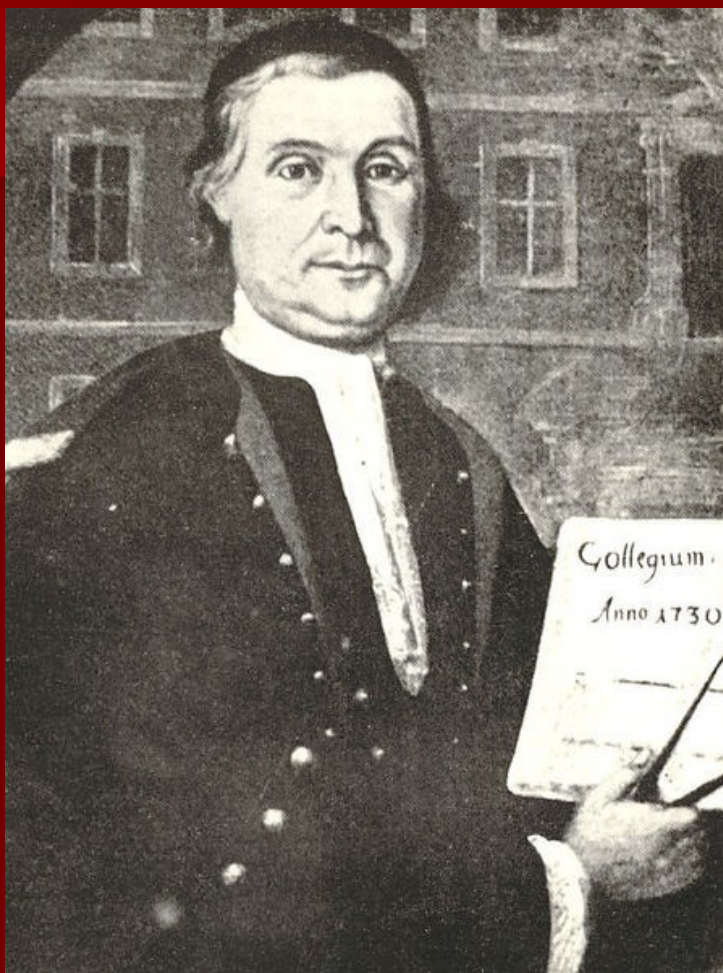
- **Alessandro**

(dvorní stavitel v Mannheimu)

- **Antonio**

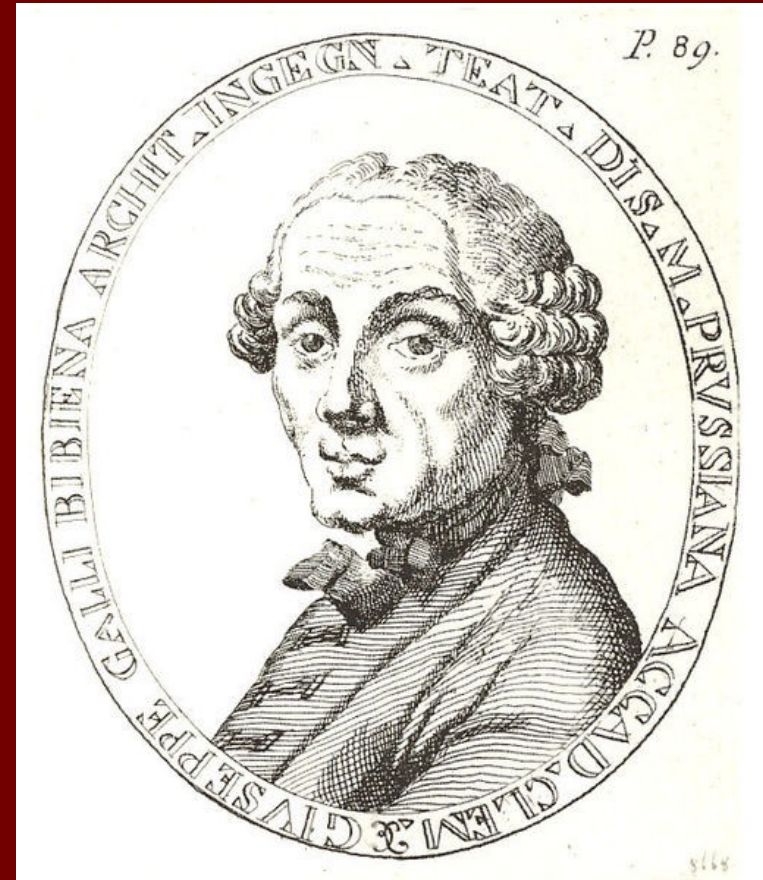
(Mantova, Bologna...)

Alessandro Galli-Bibiena

Scénografie

■ GIUSEPPE GALLI-BIBIENA 1696 – 1757

Giuseppe Galli-Bibiena

- Itálie, Španělsko, Vídeň
- dvorní divadelní inženýr, malíř, scénograf, architekt, konstruktér divadelních strojů...
- výpravy všech oper a slavností ve Vídni
- 1723 korunovace Karla VI. českým králem, Praha - Hradčany:
Vítězná ctnost (Costanza e Fortezza,
Johann Joseph Fux)
 - jeviště hluboké 65 m, 39 m široké
 - aréna pro 3000 osob

Costanza e fortezza

J. J. Fux – Giuseppe Galli-Bibiena

zahrady Pražského hradu, 1723, korunovační představení

© Deutsche Fotothek - Preview Scan

Václav Cejpek - přednáška 11. 5. 2017
/ Německé divadlo v 17. století